

ki z Avstrijo dobro misli ter jo ohraniti želi, bi ne smel zamuditi priložnosti, katero mu daje bodoča volitev, da bi pomagal hudo poškodovani državni vzpostavitvi na pravo pot, katero oam kažejo skupni interesi.

Edino sredstvo v dosego te namere pa obstoji v tem, da vsak volilec ne gleda na razpore, ki so žalibog dan danes mej vsemi narodnostimi na dnevnem redu, vsaj v tem slučaju odda svoj glas za najpoštenejega in najneodvisnejega kandidata, in če se na ta način sude parlament poštenih možakov, po tem ne bode teško, škodljivih elementov tudi iz ministerstva in izmej upravnih uradnikov izbačiti.

Če bi pa duh trdovratnih kast in kratkovidna politika, ki meri vse na mravljinčjo ped, ktera sta do sedaj ustavevercom do kmila pomagala, tudi sedaj, ko je ta poblepna svojat odkrila pred našimi očmi svoje pogubljivo finančno gospodarenje in svoje brezobzorno vladanje, pri bodočih volitvah do zmage jej pripomogla: po tem bi se zamojena priložnost teško še kedaj povrnila in kakor j. Francesco Petrarco malo dni pred poginom baneške republike v stranko razcepjenemu in vsled razpore proti preteči sovražni invaziji nezmogljemu in roko križem držajem velikemu svetu zaklical, tako bi morali tudi mi sedaj ponoviti: „Adesso vedo che per la povera patria mia la xe finia!“
Lucanus.

Dopisi.

V Gorici 10. junija. Povsod v ustavnih državah je navada, da se posvetovanja in sklepi važnejih konstitucionalnih oblastij po časopisih ali v posebnih listih približujejo. Tudi v Avstriji imajo to vse hvale vredno navado skoraj povsod. Samo pri nas se le prilično komu posreči, da pozve, — in to navadno zelo nenatančno, kaj počinjajo naš deželni odbor, razna naša šolska svetovalstva, komisije za uravnavo zemljišnih davkov in druge oblastije tako vrste.

Po postranskih durih, bi rekel, sfrči kaka malenkostna vest mej radovedni svet, kateri jo potem po svojih mislih razširi ali obteše in potem jo beremo navadno v domačih in zunanjih listih vso spremenjeno, kakoršna le more priti od nezanesljivih poročevalcev, kateri so jo morda že iz tretjih ust slišali in potem še po svoje zasukali.

Iz šolskih svetovalstev pozvamo k večjemu učiteljske spremembe, in vendar se tam gotovo važno reči pretresajo in sk'epajo, katero gotovo jako zanimajo one, kateri morajo šole z velikimi prikladi k davkom vzdrževati. O delovanji naših cenilnih komisij je presneto malo prišlo v javnost, dasi ravno je uže delo blizo dogana. Te dni je priobčila deželna komisija golo vrstilo tarifo (Classifications-Tarif) za goriško krenovino z dostavkom, da je okrajnim cenilnim komisijam, občinam in iz občinske zveze ločenim posestnikom, potem tistim posestnikom, kateri plačujejo v občini vsaj šesti del zemljišnega davka, na voljo dano, zoper to tarifo podati pismene ugovore pri dotični okrajni cenilni komisiji v neprestopnem roku šestih tednov, ki prične 19. junija in neha 31. julija t. l.

Vrstilna tarifa je razgrnena v občinskih uradih in pri okrajnih cenilnih komisijah, kder jo lahko vsako pregleda; pri zadnjih se more pregledati tudi cenilni operat.

Kaj je treba, da pozve davkoplačevalec vse drobno, kaj, zakaj in kako se je vse to sklepalo, kar se

je sklenilo! Tako se žalibog godi pri nas, drugol misljo drugače.

Proti programu učnega načrta na c. k. vadinici v Gorici, ki je vložilo c. k. deželno šolsko svetovalstvo ministerstvu za uk in bogocastje, je podal naš deželni odbor energičen protest npravnost Nj. E. ministru Stronachju. Posnetek te vloge priložimo pr. h. o. l. n. j. č. e. e. n. a. m. b. d. o. v. o. l. j. e. n. o.

Mogoče, da bude odborov protest kaj pomagal, ter ubranil, da se zopet urine nemški kot učni jezik v naše spodnje šole. A veliko zdalaša obramba bi bila gotovo, ako bi bilo šolsko svetovalstvo samo, kot v šolskih zadevah merodajna oblastja, zavzela ministerstveni predlog in ako bi bila posebnobna deželna zastopnika odločno protestovala proti vladnim nameram.

Kedar se ponemči enkrat c. k. vadinica v Gorici, se bo poskušal razegniti eksperiment kmalo tudi na ljudske šole na kasetih in potem pridemo čez ne dolgo zopet do tega, kder smo uže bil nekaj, da se vsakega mu dečka, kateri bi v šoli kako slovensko besedo črnil, tablica na hrbet obesi z napisom: „Ich bin ein Esel!“

Italijanski in slovenski osmošolci so delali pretekli teden pismeni izpit za maturo iz nemščine. Dotične naloge se pošljejo, kakor se pripoveduje, v dnojsko razstavo, najbrže v dokaz, kako izvrstno se naša mladina ponemčuje, kajti ako bi hoteli pokazati vesoljnemu svetu zmožnosti in napredovanje naših dijakov sploh, poslali bi v razstavo lahko tudi slovenske ali italijanske naloge, — ali pa naloge iz drugih predmetov, v katerih se posamezni dijaki posebno odlikujejo. Kaj pa, ko bi razstavili slovenske in italijanske naloge nemških dijakov. Ne bojte se, ne bodo jih ne!

Cez. kr. namestnik Baroa Cezchi se je mudil pretekli teden nekoliko dni na Gorškem. Obiskal je Kanal, Ajdovščino, Brda in povsod dotične šole. Tudi v Gorici je počitil nekatere šole.

Kviško 9. jun. [Izv. dop.] Uže dolgo časa nisem čital v „Soči“ nobenega dopisa od naših briskih krajev in zato sem enkrat tudi jaz prijel za pero, da Vam marsikaj povem, kar nij še znano. Za društvo „Gorica“ se je tudi pri nas agitavalo in nekteri gospodje so nas mnogo mej temi tudi mene prav se silo opisali v ono društvo; skakali so nam s črnimi barvami naše staro in koristno politično društvo in njega voditelje; „Gorico“ pa so popisavali tako, da bi se ne mogel več noben katolčan izveličati, če ne pristopi k temu društvu. Vkljub temi pa njevo agitatorji zapustili povsod dobrega vtisa; volja mnogih količkaj zmožnih nij bila pristopiti h „Gorici“, dasi ravno je to društvo cenajše od „Soče“; pa kaj je koristilo braniti se, vpisali so nas vse jedno; a za malo časa, ker nam je reč še jasneja, nego popreje in se bomo odpovedali eden za drugim.

Nij treba misliti, da „Soča“ nima prijateljev mej nami; vsi tisti, ki smo bili „Sočani“ še „Sočini“ ostanemo in nam se bude pridružilo še mnogo drugih naših prijateljev. Zatorej pa želimo, da politično društvo „Soča“, ker zdaj napravlja povsod javne shode, enkrat tudi pri nas kaj takega napravi in da ljudstvu pokaže, da strogo zagovarja narodne pravice in z vo-

*] Bil je večeraj tudi g. Čebren iz Rihemberka pri nas, ki nam je ravno tako tožil in se jezil, da je bil natančim eskomoti- „Gorico“ URED.

mi je to jako žal. Pa z druge strani nisem znal vseh okoliščin in sem bil slabo po-lučen v tej zadevi, ter misleč, da vodstvo omenjenega zavoda je brez vsakega važnega uzroka, meni nič tebi nič, prepovedavalo gojencem me obiskavati, čutil sem se nekaj razžaljenega (akoravno nemam navade se razžaljevati), ter vsled tega pisal sem en malo jezno. Ako bi bil vedel, da je vodstvo storilo to prepoved z namenom oteti fauta slabemu uplvu mojih bogoslovskih mnenj, ne bil bi nič rekel. Sicer pa priznava č. g. dopisnik „Glasa“, da celó brez mojih bogoslovskih izskovanj ne bil bi mogel seznaniti se z rejencem, ker „vodstvu se nij zdelo ni častno ni primerno, pošiljati meni nič, tebi nič tujemu in neznanemu človeku rejenca na ogled, kakor neki vojaški komisiji, in to tim manj, ker mora, kar je nekaj let, nasproti vojaški oblasti to delati“. Pred vsim moram izreči, da priznavam globokomislenost in bistroumen dovtip te fraze. Pa to je le opazka dile-tanta, občudujočega lepo umetniško delo, in tedaj je le postranska stvar v najini pravdi. Bolje važno, mislim, bo to, kar zdaj pride na vrsto. Tedaj „vodstvu se nij zdelo častno, da bi „tují in neznaní človek“ seznanil se s fantom, ki je poslal izvrstno zbirko ljudstvenih stvari „učnemu gospodu“. Vprašam čast. „Glasovega“ dopisnika, ali „tují in neznaní človek“ in „učni gospod“ ste dve razni osebi ali pa ena? Če ena, kakó je to mogoče, da „učni gospod, ki nabira gradivo za znanstveno delo“, za katerega rejenci zavoda „so spisovali zbirke pred očmi svojih predstojnikov“, postaja naenkrat „tují in neznaní človek“? Zakaj pa tedaj pošiljati one zbirke „tujemu in neznanemu človeku“, kateri morda je kak slopar in zapeljivec, po-

čim pogumom, kakor stranka, ki pravi, da oblastnija je treba molčati in potrpeti z njim, če tudi ne postopajo narodu v prid; cerkvene in posvetne oblastnije ne napadati, če so tudi na k'ivem potu in sploh nepogojno spoštovati jih v pratiranem zamislu 4. božje zapovedi.

Politično društvo „Soča“ naj pokaže tudi pri nas, kakor je drugod pokazalo, da v njem je prostor za vsacega še tako vročega katolčana, če se tudi ne meša v verske zadeve, ker ima dosta drugih zadev gmotnih in narodnostnih zagovarjati in pospeševati.

Naša čitalnica se bo med 3. in 4. tednih odprla se slovenski besedi, h kateri pričakujemo mnogo goriških gostov; zdaj pa uprašam odbor „Soče“: Ali ni bi bilo mogoče, da skhče ravno tisti dan javni občni zbor v Kviško, da se bomo tam pogovarjali o naših narodnih zadevah in posebno o direktnih volitvah? Občni zbor naj bi se začel precej po popoldanski božji službi in po občnem zboru bi bila beseda; tako bi se lepo z dobrim zbruhilo, in to bi bilo polit. društvo in naši čitalnici jako primerno in koristno. Prosim tedaj v imenu večih, naj slavni odbor „Soče“ to reč precej v pretres vzame in se z nami dogovarja. Neustrašljivo naprej, „Sočani“, za narod in njegovo pravico, katere ste dozdej zmerom zvesto branili.

J. K. v imenu večih.

Iz Ljubljane 8. jun. [Izv. dop.] Ravno tisti časopis kateri jo za slovenski narod veliko dobrega i polučnega spisal, prevzel se je, ter je nekaj časa sem začel ovirati vsa podvzetja na duševnem i narodnogospodarskem polji, ki niso dobila višega dovoljenja od njegovih kolovodj. Začela se je pred nekaj leti posebno na leposlovnem polji pridno orati ledina, a ker nij naem tega oranja dopadal našim starim, ker se je tudi plevel in osat rivati začel, napeli so stari, kateri so sami neve loma nekoliko teh nepotrebnih zelišč zasejali, vse sile svoje, da bi te predčne orače izpodrinili in očrnil, kar se jim je tudi deloma posrečilo.

Ali tudi na političnem polji so zasledili nekatere, ki so začeli samostalno misliti ter njih umišljevano neizmotljivost karati i hoteli so tudi te zatreti. Tukaj so jim njihova nameravanja popolnoma izpodletela. Ljudstvo stiskano od vseh strani poprijelo se je odločnejših borilcev za svoje blagostanje. I boj proti vsemu, kar nij njih mnenja, kar se ne da od njih komandirati, sklenili so stari v svoji sveti jezi ter zapisali to geslo s tako debelimi črkami na svojo zastavo, da bo uže vsakemu samostojno mislečemu hudo v oč.

Kako orožje se pa uporablja za ta boj, pisano ali nepisano, pametno ali bedasto, narodu koristno ali pogubonosno, na to se ne pazi, če tudi narod trpi ter končno zaradi osebnih strastij tudi pogine, to jili ne briga. Ali plesati po njihovi godbi, ali trpeti, to je njihovo geslo i tega se tako možko drže, da jim v tem oziru človek težko kaj očitati zamore. Da je večini naših pseudo-rodoljubov ie zato, da dosežejo svoje samopridne namere, razvidi se lahko iz tega, kakó se je duhovščina, katera je v svojem notranjem popolnoma prepričana, da je politično postopanje starih narodu na pogubo, (jaz menim tukaj posebno goriško duhovščino, s katero sem v svojih mladih letih tedaj uže pred dolgim občeval) i se je do letošnjega leta v tem zmislu tudi javno izraževala, in to vseda njih organih napredujoče stranke, zaradi osobae oportunitete poprijela propagandovanja med ljudstvom za stare stranko ter to z raznovrstnimi sofizmi zagovarja, kar je v prejšnje n

Malo dni potem se je prikazala na podnebjú oso-depolna zvezda repatica, katera je svoj nevarni rep obrnila naravnost proti Slovanom. Učeni in naučeni zvedogledi so jo imenovali „Jiskra“. Kakor je občne znano, se mornarji zelo k'abjeverni in se ustrašijo vsake izvanredne prikazni na podnebjú.

Nij čuda tedaj, da je našega junaka, kateri je zraven tega zelo nervozen in posebno občutljiv za vsako spremembo na podnebjú, pri tej priliki strašan strah spreletel. Nagloma skoči iz ladje na suho, se odpove poveljništvu ter se trdno zaklene v svojo kovačijo. Dolgo potem ga nij bilo videti.

Poveljništvo so pa izročili pogumnemu podpoveljniku, kateri je v najneugodnejih vremenih neprestrašeno vodil brzo „Sočo“ previdno ogibajoč se nevarnih žarkov slovanožrelne repatice.

(Dalje prih.)

Nektere opazke ruskega profesorja.

Spisal

prof. J. Baudouin de Courtenay.

(Nadaljevanje.)

Kar se tiče „pravljice“, mislim, da najbolje bi bilo, ako bi za zmeraj ostala pravljica. Če pa čast. „Glasov“ dopisnik prestavlja jo na goriške razmere in na resnične prigodbe, čutim se zavezanega, spregovoriti nekaj tudi v tej zadevi. — Priznavam, da sem se v tej pravljici izrazil nekolikokrat nepravilno in prenapeto, ter moram zagotoviti mojega prijatelja iz „Glasa“, da

sebo pa kedar kakor je, priznava sam „Gl.-ov“ dopisnik, vodstvo zavoda videlo v tem neznanem človeku namreč zapeljivca mladine? Zakaj sploh dopuščati celó pismene zveze rejencev s tem „tujim in neznanim človekom“? Kedar nij „častno“ za zavod, da bi rejenci obiskovali tega tujca, mislim, da tudi nij častno, da bi mu pošiljali svoje zbirke. Če pa uže pošiljajo zbirke, je naravni nasledek, dati jim priložnost govoriti s tem „tujim in neznanim človekom“, objasniti mu nekatere nerazumljive zanj pojrobnosti ter slišati od njega samega kritiko svoje zbirke in nasveta, kakó da bi izboljšali način zapisavanja narodnih stvari. In moram zagotoviti č. mojega prijatelja iz „Glasa“, — akoravno vem, da mi ne bo verjel, da oni „tují in neznaní človek“ je hotel videti rejenca ne da bi mu razlagal protislvoja sv. pisma in pomote sv. Avguština, sv. Križostoma, sv. Bonaventure, sv. Tomaža Akvinskega i. dr., ampak le zavoljo tega, da bi govoril z njim ob uže poslani zbirki in se z njim zmenilo prihodnjih zbirkah; kakó da bi je sestavljala, kakó da bi izraževal ta ali pa oni glas itd. Naj tedaj razsodi č. „Glasov“ do; isnik, ali tu se more govoriti o pošiljanji „na ogled“, o „vojaški komisiji“ itp. Na ogled“ nijsem mogel tirjati omenjenega rejenca uže iz tega uzroka, ker ne stojim z njim v nobeni oficijalni razmeri, nijsem njegov nič vodja, nič učitelj, nič kak drug načelnik (predstojnik), ampak sem zanj le oseba privatna, popolnoma z njim enakopravna. Ob „ogledu“ pa v „vojaškem“ zmislu ne more biti govorjenja uže vsled tega, ker sem poslan od ruske vlade, ne da bi nabiral za njo vojake, ampak da bi nabiral tvarino za popisovanje nekterih ljudstvenih dialektov, sem poslan od ministerstva za uk,

čas brez vsakega truda z očividnimi odkritosrčnimi dokazi pobijala.

Raje volimo nemškutarja (tedaj najhujšega nasprotnika i zatirnika našega narodnega obstanka) kakor naprednjaškega Slovence za državnega poslanca! Tako pišejo „Novice“ svojim vernim i sploh v javni svet! Ali se ne pravi to, dragi očitatelj, ki ti je v prvi vrsti obstanek narodov na svetu, za sebične namere ljudski blagor prodajat; ne presegajo take objave uže vse meje pametnega mišljenja?! I taki hočejo biti narodovi voditelji, takim naj bi se ljudstvo zaupalo?

Vsakako pa je dobro, da so izpovedali svoje namere in vsakemu pametnemu rodoljuba, katerega so dosedaj se svojim hlinjenjem slepili, odprle se bodo oči, začel bo svariti bližnje mu sorajčka pred nevarstje, ki jim preti od stranke delajoče za samopridne nakane.

Politični pregled.

Še zmerom nič drugzega, nego priprave za direktne volitve; stari in mladi ustavoverci se v eno-mer češejo po „Deutsche Zeitung“ in „Neue freie Presse“. Mladi starim največe „lumparije“ očitajo, in to je vse res, ker so mladi in stari dozdej iz enega korita jedli in mladi tedaj prav dobro vedó, kaj se je godilo. Ta prepir svetu osvečuje rovni stan Avstrije, katera je vendar uže dolgo časa v rokah te stranke. Stari in mladi prav pridno kandidate postavljajo, pridružila se jim je še tretja demokratična stranka, katera meni na Dunaji kandidovati Umlaufa in Löbljcha, ki sta se v prejšnjih časih potezavala za poravnavo mej avstrijskimi narodi. Pa tudi mej nemško katoliško stranko na Dunaji je nastal prepir; kardinal Rauscher je ustavoverec in njegov organ „Volksfreund“ pravi, da duhovščina mora podpirati ustavoverce in pripoznati ustavo; tem izjavam nasproti protestuje „Vaterland“, organ avstrijsko katoliško-konservativne stranke, ki pravi, da je treba vroči centralizem in potezati se za federalistično osnovo Avstrije. Dobro je, da kardinal Rauscher je osamljen se svojimi kreaturami in da ga še ves klerus njegove škofije ne poslušajo. Te dve katoliški stranki ste sicer zadnji čas poskusili neko približanje pa nij šlo.

V „Reformi“ se je oglasil neki Rus proti Poljakom in Čehom ter jim svetoval več edinosti in manje partikularizma; Čehi naj popustijo idejo lastnega kraljestva in lastno narodnosti in naj se naravnost vržejo v naročaj Rusom, kateri edini jih morejo in morajo rešiti, tudi če bi Čehi sami ne hoteli. Na to izjavo odgovarja Palacky tudi v „Reformi“, da Čehi so sicer prijatelji bratov Rusov, a da ne bodo nikoli žrtvovali svoje narodnosti, svoje literature in zgodovine, da oni še zmerom niso obupali nad mogočnostjo, da postanejo svobodni in srečni v Avstriji ter da je česka narodnost tako razvita

in samovestna, da bi tudi pod tujim jarmom ne poginila.

Interesantno je mnenje Rusov ob avstrijskih Slovanih: oni nas hočejo osvoboditi vse avstrijske Slovence; a zato, pravijo, moramo mi vso našo šaro preč vreči in popolnoma Rusi postati. To bi bilo lepo osybojenje! In vendar je to mnenje na Ruskem občno; vsak Rus, s katerim smo dozdej govorili, je bil še ravno teh mislij. Rusom nij tega zameriti, ker so vsi panslavisti in si ne morejo misliti svobodnega razvitja malih slovanskih narodnostij po svoje; a ustavovercem naj bi bilo to v poduk.

Ruski car je v saboto popoldne zapustil Dunaj in se podal v kopel Enns; ločitev od našega dvora je bila kaj srčna. Sploh pišejo zdaj časopisi da so postale razmere mej Rusko in Avstrijo jako prijazne in da bode Avstrija vsled dogovorov mej Andrassijem in Gorčakovom začela v orijentu drugo, zatiranim slovanskim narodom prijazno politiko. To bi bilo sicer želiti; a dvomimo, da je našim diplomatom mogoče trezno računati, kadar imajo opraviti se Slovani. Bili so na Dunaji skup 4 vladarji slovanskih držav: ruski car, knez Nikita in knez Milan, vsi trije gosti našega cesarja, katerega država je tudi večinoma slovanska, in ker so se mnogo dogovarjali, je mogoče, da so se kaj porazumeli gledé orijenta; a nam avstrijskim Slovanom ne bo ta shod najbrže prav nič dobrega prinesel. Sicer pa ostanemo pri tem, kar smo uže večkrat trdili, da vse te prijaznosti mej vladarji nemanjo dandanašnji prav nič pomena; saj smo videli kaj je nastalo po letu 1867, ko so si vsi vladarji v Parizu prijazno v roke segali; mej tem ko se na Dunaji ruski in naš vladar v prijaznosti eden drugzega prekoševata, hoče „Vaterland“ vedeti, da je razdeljitev Avstrije mej Nemško in Rusko sklenena reč.

Marsikedo je mislil da so naši ministri prišli v nemilost; a nasproti temu mnenju prinaša „Wiener Zeitung“ podelitev visokih redov ministrom Lasserju, Banhansu, Glaserju in Ungerju. - „Wanderer“ piše v enem zadnjih listov, da se nij treba toliko puliti za program sam, ampak da je zdaj v prvi vrsti važen dober kandidat. Tega mnenja smo bili tudi mi zmerom, in tedaj še enkrat svetujemo vsem „našim“, da se le zato brigajo, da zvolimo dosta dobrih, zanesljivih Slovencev, kateri uže poznajo naš program in naše težnje.

Ogrsko ministerstvo je predložilo drž. postavo o notarjih, vsled kateri bodo morali notarji v Transilaviji madjarsko uradovati. Madjari se kažejo izvrstne, pa smešno posnematelje naših ustavovercev; svoje kulture ne bodo pač nobenemu narodu, še ciganom ne vsilili. Nadalje je predložil finančni odsek omenjenemu zboru proračun za l. 1874. Poravnava mej Ogrji in Hrvati je nakda toliko kakor

števila. Torej je predstojništvo zavoda prepovedalo onomu rejencu, obiskavati gospoda rekoč, da učeni gospod bi znal biti prav takrat, ko pride rejenc k njemu, zamisljen v sv. pismo, ter bi ga tako motil v bistroumni preiskavi, ali pa bi se gospod delal nemodnega, in bi govoril po navadi učenjakov, ki pri bukvah čepe pozabijo, da nad njimi streha gori, o globokih prašanjih, kterim se ne more bližati rejenc, baveč se z latinsko Schmiedovo in grško Curtiusovo slovnico, ako se noče nevarnosti izpostaviti, da bo tak saltomortale za njegov dušni razvoj, ker odgojiteljska pravila, neznanca in nezahtevana v čumnati znanstveno izobraženega moža, vendar neobhodno potrebna vsaki odgojiteljski vadli, poudarjajo „festina lente“ in „hiti, pa se ne prehititi.“

Vprašam vse svoje zoance, ali najdejo tu vsaj nekaj, kar bi se moglo potegniti na mojo osebo. Kdaj, kje in kaj sem govoril o protislovjih sv. pisma in o pomotah cerkvenih očakov?

Kdaj delal sem se „nemočenega“ (nezmotljivega?) in vsiloval drugim svoja mnenja? Kdaj sem govoril o globokih prašanjih, kterim se ne more bližati rejenc? itd. Če č. g. dopisnik zares misli, da se nčejaki delajo „nemočene“, moram mu naznaniti, da ne pozna nobenega izmej njih; ker resnični učenjaki, resnični znanstveni ljudje nikedar se ne čutijo nezmotljive in celo ne priznavajo nobene nezmotljivosti. (Zahvala št. 26)

V zadnjem podlistku „Nektere opazke“ itd. (št. 23. „Soče“) na mestu „ne mōrem kratiti“ (str. 2, pred. 2, vrsta 6 in 5 od spodaj) se mora brati: moram zagotoviti čast. kritika, da nijsem imel namena kratiti; na mestu pa „Pri tem obnašanju“ itd. (str. 3, pred. 2, vrsta 6 od zgoraj) se mora brati: Pri tem, obnašanju itd.

gotova, s kolikim uspehom za naše brate Hrvate, ne moremo še povedati.

Razne vesti.

(Občni zbor Soče) v Rihemberku se je preteklo nedeljo v najlepšem redu vršil. Navzočnih so šteli 43 društenikov in nad 80 poslušalcev, kar sicer nij veliko za javni shod; toda, kakor smo pozneje pozvedeli, so menili domači, ka se smejo deležiti zbora samo društveni člani in tako je prišlo več Kraševcev nego Rihemberčanov. Zborovali smo v dvorani spodnje rihemberške grajščice, katero nam je gospod grof Lantieri blagodušno v ta namen odstopil. Gospod grof sam je tudi počastil zbor se svojo navzočnostjo. Razprava obeli točk dnevnega reda je bila jako živahna in izgledno parlamentarična. Pri tej priliki se je zopet jasno pokazalo, kako naglo naše ljudstvo v tem oziru napreduje in kako lepo se razvija v javnem, političnem življenju. Tabori in naši društveni zbori so k temu pač mnogo pripomogli.

O prvi točki zastran preuredbe naše občinske postave, je zbor sprejel tole resolucijo:

„Deželni odbor naj predloži prihodnjemu dežel. zboru z ozirom na vedanje razmere in na podlagi dosedanjih skušenj izdelani načrt potrebnih preuredb v občinski red za pokneženo goriško in gradiščansko. Tudi naj predloži državnemu zboru peticijo za preuredbo dotičnih državnih postav (domovinska postava, poselski red) katere spadajo v njegov delokrog.“

Po na drobem pretresanju zastran direktnih volitev državnih poslancev je pa soglasno obveljala sledeča resolucija:

1. „Slovenski poslanci naj se drži staroga slovenskega programa, kakoršnjega je sprejelo slovensko ljudstvo na dosedanjih taborjih, to je: Zedinjena Slovenija, upoljava slovenskega jezika v uradi in šole in sploh pospeševanje duševnih in materialnih koristij našega naroda.“

2. „Naj postopa z državno pravno opozicijo, dokler škode ne trpi narodni naš program.“

Obširneje poročilo pričemo prihodnjšč.

Tukaj samo še ono za kratek čas. Po naključju je bil v nedeljo v Rihemberku en odbornik novega društva „Gorca“. Ta sreča na poti znanca Sočana, ki se je ravno napravil k zboru, se ga oklene in ga hoče pogovoriti, naj nikar ne hodi, rekoč: „Kaj boš delal pri shodu „Soče“, saj Sočani sami ne morejo več voditi svoje barke.“ „Se v, da,“ mu odvrne naš prijatelj, „imate Goricanje veliko boljše stališče, kajti pri vas držijo vsaj poti — v Rim.“

(Nevarna smrt.) V sredo popoldne so se vojaki v Gorci bivajočega ogrskega polka France-Karlovega v Panjevcih streleti vadili. Vojak, ki je pri tarči pazil, je bil tako ne previden, da je izza nasipa glavo pomohil — puška počil, in krogla ga zadene v čelo tako, da je pri tej priči ubogi revež mrtev obležal.

(Razpisane službe.) Na goriški realki je razpisano mesto učitelja za nemški jezik kot glavni predmet. Na narodnoparalelnem učiteljskem izobraževališči v Gorici pa ste razpisani dve mesti za prirodopisje i prirodoslovje, eno z italijanskim, drugo slovenskim podučnim jezikom. Prošnje se oddajajo do 8. julija pri dež. šolskem svetu.

(Narodni dom.) V nedeljo 8. junija so v Novem mestu na Dolenjskem slovesno položili temeljni kamen narodnemu domu. Slovesnost je bila mnogo obiskovana in prav sijajna. V temeljni kamen so vžidali kositarsko skrinjico, v katero so spravili ustanovno pismo, popisajočo razvoj narodne ideje na Slovenskem sploh in posebej na Dolenjskem in zgodovno novomenske čitalnice. Govorilo je več govornikov, mej njimi g. Navratil iz Metlike, dr. Vošnjak, dr. Zarnik iz Ljubljani. Belo oblečene deklice so z venči okinčale temeljni kamen; potem vzame čitalnični predsednik klado in udari trikrat ob kamen, rekoč: „Vzdigni se narodni dom, na čast Slovanstva, v prid narodnega napredka.“ Tako store tudi pričujoči gostje, odborniki, gospe in gospodičine. Mej vsemi govori so doneli živio in slavklic, vmes pa so pa prav ubrano peli gimnazijski diaki. Ob 1. uri je bil skupni obed, popoldne pa ljudska veselica pod milim nebom. Dramatično društvo v Ljubljani je napravilo sinoči gledališčno predstavo, na korist „narodnega doma“ novomenskega, pri kateri se bode prvokrat predstavljala nova igra „Na kmetih“ s petjem v 3 dejanjih, po Th. Megerle posloversjena od J. Ogrinca.

Iz Gorice je o šlo več telegramov, pozdravljajočih pri slovesnosti zbrane Slovence.

(Vipavski Sokoli) Sokolska zastava je tukaj. Dne 15. t. m. ob 4 popol. b. pregled (in občni zbor) Sokolov v tukajšnji telovadni, h kateremu mora vsak Sokolec priti. Na dnevnem redu: pogovor o blagoslovljenju zastave in ako bo še kaj drugega.

V Vipavi, 9. junija 1873.

ODBOR.

(Vseučeni.) V Trstu je bila pret. nedeljo javna tombola, katere se je udeležilo čez 20.000 ljudi iz

Sicer kedo vé, morebiti da sem le skrit rusk vojašk nabiralec ali pa kak drug nevaren za mladino človek. Tedaj častitam mojemu prijatelju iz „Glasa“, da stoji v tisti vrsti, kakor goriški dopisnik „Triester-Zeitung“, ki je našel v goriški deželi „ruske volune“ (russische späher) (gl. „Poslano“ v št. 51. „Soče“ l. 1872.) Ali je častno ali pa nečastno seznanjati se z ljudmi, ki se interesirajo za tiste stroko, kakor mi, ne vem, ker ne znam tukajšnjih pojmov, žg in navad; pri nas pa v podobnem primerljaji negovori se ne o častnosti ne o nečastnosti, ampak se šteje jako naravno in celo jako koristno, da se seznanjajo mej soboj ljudje, ki imajo enake znanstvene interese. Iz tega, kar sem popreje povedal, se lahko razvidi, ali zares „o znanstvu tu nij govora, ker znanstvenemu namenu je bil rejenc uže s tem zadostil, da je poslal zbirko“ itd., in ali nij manjkalo še, da bi bil pojasnil to zbirko in sploh pogovoril se o nji s „tujim in neznanim človekom.“

Odkritosrčno priznavam, da nijsem bil v stanu popolnoma zastopiti ta oddelek dopisa, kder se govori o mojih bogoslovskih preiskavah, o sv. Avguštinu, o latinski Schmiedovi in grški Curtiusovi slovnici itd. Študiral sem v popolnoma drugih šolah, kakor č. moj prijatelj iz „Glasa“, in zatorej mi je popolnoma tuja in neznanca njegova logika, ter rad priznavam svojo nevednost v tem obziru. Omenjeni zviti in zapleteni oddelek dopisa se mi zdi tako mojstersko sestavljen, da si ga dovoljujem ponatisniti tu brez vsake spremembe:

„To nij vse, gospod je bil močno učen, tako visokih mislij, da je nahajal na vsaki strani sv. pisma protislovja, da je spoznal za krivo to, kar so kot resnico častili sv. Avgustin, sv. Krizostom, sv. Bonaventura, sv. Tomaž Akvinski in drugih modrih mož brez